

fjord, Oost-Jutland, werd volgens een bericht in de Alkmaarsche Courant midden November 1935 gevangen en weer losgelaten te Stompetoren. H. N. KLUYVER.

Duitse kleine zeemeeuw in Friesland.

Kleine zeemeeuw, E 74509 Rossitten, geringd op 31 Mei 1932, als jonge vogel op Fährinsel bij Hiddensee (bij Rügen), Pommeren, werd op 29 Januari 1936, gedeeltelijk vergaan, hangend in prikkeldraad, aangetroffen onder Hardegarijp.

Ring ontvangen van G. BOSCH.

TEN KATE.

Larus argentatus — Zilvermeeuw.

Duitse zilvermeeuw in Friesland.

Zilvermeeuw, C 23790 Rossitten, geringd op 5 Juli 1924 als jonge vogel, op Mellum (voor Wilhelmshaven), werd op 10 Maart 1933, verscheurd aangetroffen in het veld, te Marrum. G. BOSCH.

Korte mededeelingen.

Waarneming van een Midden-Europeesche kanarie, *Serinus canarius germanicus* Laubm., te Wassenaar.

Op 14 November 1935 streek, op een zeer vogelarmen dag, aan het Ringstation Wassenaar een ♀ dezer soort in het hout. De vogel was alleen en kon langen tijd worden waargenomen.

Oorspronkelijk zwerfvogel in het Middellandsche Zeegebied, ontwikkelde de soort zich in onze breedten tot een echten trekvogel. E. MAYR merkte op (Journ. f. Orn. 74, 1926), dat in de pas bezette Duitse gebieden aanvankelijk bijna overal overwinteringsgevallen voorkwamen, doch dat deze later geleidelijk aan zeldzamer werden. Uit 15 terugvangsten van in Duitschland geringde vogels concludeert DROST (Vogelring, 6, 1934) een herfsttrekrichting, hoofdzakelijk naar het Z.W. gericht, met een geringe strooiing naar Z. en Z.Z.O. De trektijden alhier vallen in Maart-April en in October-November, terwijl het overwinteringsgebied in Zuid-Europa, Afrika, Klein-Azië enz. is te zoeken.

2 vorige waarnemingen vielen resp. op 9 April en 7 November 1930 (beide ♂♂). Daar hier te lande alleen in het Z.O. en O. broedgevallen voorkomen, kunnen dergelijke waarnemingen alhier aan de W. kust slechts als onbestemde zwerftochten opgevat worden. Voor het Ringstation Wassenaar, J. C. KOCH.

Kruisbekken (*Loxia c. curvirostra* L.) — invasie 1935; 3e bericht.

In aansluiting op de beide vorige berichten over de invasie

van kruisbekken in 1935 (zie dit tijdschr., 8, 1935, p. 22 en p. 74—75) volgen hier in de eerste plaats nog twee zomerwaarnemingen, waarvoor verder verwezen zij naar het overzicht van G. A. BROUWER („Ardea”, 24, 1935, p. 250—253).

Terschelling: Begin Juli 1935 kreeg ik tusschen Terschelling en de Friesche kust, aan boord van een zeiljacht bezoek van een jonge kruisbek. (H. VAN LENNEP).

Op dit eiland waren er zomer 1935 „veel”, volgens opgave van G. W. JONGENS, in de Lev. Natuur, 40, p. 224.

In de tweede plaats laat ik hier, chronologisch gerangschikt, de gegevens volgen, die mij bereikten of in de literatuur te vinden waren, over gedurende de gepasseerde winter nog in ons land aangetroffen kruisbekken:

3 Oct. 1935: ± 20 stuks bij L a r e n (Gooi); zie de „Lev. Natuur”, 40, p. 191.

13 Dec. 1935: 3 ex. te Bilthoven (Utrecht); zie ibidem, p. 256.

25 Dec. 1935: „een paar” te Heemstede (N. H.), (H. VAN LENNEP).

18 Jan. 1936: 6 à 7 ex. in de „Boschjes van Poot”, Den Haag. (J. C. KOCH).

23 Jan. 1936: een vluchtje van 8 ex., ibidem. (J. C. KOCH).

Einde Jan. 1936: nog aanwezig bij O o s t e r b e e k (Veluwezoom), waar ze zich, gedurende najaar en winter 1935/1936 geregeld in kleine vluchten ophielden in de vele parken en buitenverblijven, die met hun veelal exotisch naaldhout meer voedsel boden dan de grove dennen op de Veluwe, waarvan het zaad reeds lang op was. [A. B. WIGMAN (6 Febr. 1936)].

C. G. B. TEN KATE.

Voorkomen van een ijsgors, *Calcarius l. lapponicus* (L.).

Te Wassenaar werd op 2 November 1935 een ♂ dezer soort geringd. Voor het Ringstation Wassenaar: J. C. KOCH.

Voor vroegere waarnemingen aldaar, zie dit tijdschr., 5, 1933, p. 166, en 6, 1934, p. 118. (t. K.)

Pestvogel, *Bombycilla garrulus* (L.), te Zwollekerspel.

In mijn coll. bevindt zich een pestvogel, ♂, die op 1 Februari 1936 werd geschoten te Zwollekerspel. Het ex. was alleen geweest.

Verdere waarnemingen uit de afgelopen winter kwamen mij niet ter ore. Alleen staat in de „Lev. Natuur”, 40, p. 256, een geval vermeld van een ♂, dat 14 December werd waargenomen te Leersum, door J. DOCTERS VAN LEEUWEN, en aldaar 16 Dec. nog vertoefde. C. G. B. TEN KATE.

Vrij late tjiftjaf, *Phylloscopus collybita* subsp.

Op 2 November 1935 werd te Wassenaar nog een ex. van deze soort geringd.

Voor het Ringstation Wassenaar: J. C. KOCH.

Er zijn ook enkele waarnemingen midden uit de winter: 7 Dec. 1930, Stein (L.), coll. HENS (zie dit tijdschr., 3, 1931, p. 149); 12 Dec. 1887, sine loco, coll. CROMMELIN-Rijksmuseum (ibidem, 5, 1915, p. 81); Hornhuizen, 1 Januari 1905, coll. (SNOUCKAERT) SILLEM—VAN MARLE (SNOUCKAERT, Avifauna Neerlandica, 1908, p. 37). (t. K.)

Roodborstjes, *Erithacus rubecula* subsp., als vuurtorenslachtoffer.

In de „Lev. Natuur”, 40, p. 250—251 wijst J. DRIJVER er op, dat hij uit de berichten over vogeltrek, die hem sedert jaren van onze lichtscheperen en vuurtorens bereiken, meent te mogen opmaken dat de roodborstjes slechts in klein aantal als slachtoffer van de kustverlichting vallen. In de eerste dagen van November 1935 was dit anders en werden bijv. te Westkapelle 86 stuks gevonden na de nacht van 3 op 4 November. Men zie verder de desbetreffende mededeling zelf.

Als aanvulling op de aldaar vermelde gegevens kan ik mededelen, dat ik van den lichtwachter LOOSMAN op het eiland Urk 10 vogels ontving, waaronder 7 roodborstjes (verder een kramsvogel, een koperwiek, en een bokje), die zich in de nacht van 4 op 5 Nov. hadden doodgevlogen. Volgens den schipper van de Urker-beurtdienst was het die nacht door voortdurende stortregens zeer donker geweest. Zoals ik in onze publicatie over de avifauna van Urk (dit tijdschr., 5, 1933, p. 135—155) reeds vermeldde, vlogen zich de laatste jaren bijna nooit vogels tegen deze vuurtoren dood.

C. G. B. TEN KATE.

Weder een krooneend, *Netta rufina* (Pall.), bij Kampen geschoten.

In aansluiting op mijn vorige opgave (zie dit tijdschr., 8, 1935, p. 77) vermeld ik, dat op 10 Dec. 1935 weder een ex. van de krooneend bij Kampen aan zee werd geschoten. Het voorwerp, een ♀, bevindt zich in mijn coll. Het maakt de indruk, dat het aantal krooneenden iets toeneemt.

C. G. B. TEN KATE.

Vaal stormvogeltje, *Oceanodroma l. leucorrhoea* (Vieill.), aan de Friesche IJselmeerkust.

Op 13 October 1935 ontving ik voor het Friesch Natuurhistorisch Museum te Leeuwarden, een ex. van het valse stormvogeltje, uit Lemmer.

G. BOSCH.

Vroeg koerende kleine boschduif, *Columba oenas* L.

Op een der voederplaatsen van het roodwild van het Nat. Park „De Hooge Veluwe”, welke tevens gaarne door allerlei zaadeters worden bezocht, hoorde ik, in gezelschap van ons medelid, den heer Jb. VAN DE PEPPEL, reeds op den ochtend van 12 Januari 1936 enkele kleine boschduiven koeren, wat stellig een uitzonderlijk vroege datum mag heeten. Het was mooi weer, zonder vorst.

A. B. WIGMAN.

IJslandsche tureluur, *Tringa totanus robusta* (Schöler), in Nederland.

Een tureluur, afkomstig uit den Helder, 4 November 1935, maakte de indruk een vogel van groote afmetingen te zijn. Bij nader onderzoek bleek inderdaad, dat de vleugelmaat boven de maximum-afmeting van de nominaat-vorm lag. De tarsus- en snavelmaat zijn weliswaar groot, doch geven, doordat zij in elkaar overgaan, minder houvast. Het vederkleed van *robusta*-wintervogels is niet te onderscheiden van *totanus*-exemplaren.

Toch meenen wij op grond van de groote vleugelmaat en de forsche indruk, die de vogel maakt, dit exemplaar te moeten houden voor de IJslandsche subspecies.

Hieronder zijn de maten van het voorwerp naast die, welke het Practical Handbook en Dr C. EYKMAN (dit tijdschr., 2, 1929, p. 139) voor beide subspecies geven, ter vergelijking geplaatst.

♀, Den Helder 4 Nov. 1935.	<i>robusta</i>		<i>totanus</i>	
	Pract. Handb. ♀	Eykman:	Pract. Handb.: ♂	♀
Lengte: 300 mm	—	—	—	—
Vliegw.: 547 mm	—	—	—	—
Vleugel: 165 mm	158—170	157—171	152—160	156—162
Staart: 75 mm	—	—	57—67	—
Loop: 51 mm	—	46—51	45—50	—
Snavel: 44 mm	38—45	36—45	38.5—43	40—45.5

Verdere gegevens: Gewicht: 180 gr. Conditie: zéér vet. Ovarium: 10 mm, dubbelzijdig. Loop en teenen: oranjegeel. Basishelft snavel: oranje-rood. Rug: donker. Indruk: groote vogel.

De vogel bevindt zich in de collectie van het nieuwe Natuur-Historisch Museum te Den Helder.

De ons bekende exemplaren, in collecties aanwezig, zijn de volgende:

25 Aug. 1919, ♂ juv., Workum, coll. VAN DER MEER (dit tijdschr., 12, 1922, p. 5; 14, 1924, p. 99).

24 April 1933, Coll. Vogeltrekstation Texel.

G. A. L. BISSELING en M. J. TEKKE.

HENS ontving restanten van een tureluur met vleugelmaat 167, 26 Dec. 1925 gevonden aan het strand op Texel. De voorlopige determinatie, dat dit ex. tot de vorm *robusta* behoorde, werd door Lehn SCHÖLER zelf bevestigd (zie dit tijdschr., 16, 1926, p. 126).

In de coll. van het Vogeltrekstation Texel bevinden zich 3 ex., nl. het voorwerp (♂) van 24 April 1933 (Texel), verder 1 ♀ van 11 Jan. 1934 (ibidem), en 1 ex., sexe?, van 16 Aug. 1934 (Lichtschip Haaks). De vleugelmaten bedroegen resp. 171, 170—173 en 169—170 mm. Zie „Ardea”, 24, 1935, p. 61. (t. K.).

Grauwe franjepootjes, *Phalaropus lobatus* (L.), aan de Friesche IJsselmeer-kust.

Van 19 tot einde October 1934 vertoefde te Workum, in de

slenk van de havenkom een groot aantal grauwe franjepootjes, waarvan er 1 naar Leiden en 5 naar Leeuwarden werden opgezonden. Een ♂ van 19 Oct. is in de coll. van het Friesch Nat. hist. Museum aanwezig; de anderen waren niet meer praepareerbaar.

Volgens inlichtingen, mij verstrekt, waren ook in Nov. 1935 weder franjepootjes aangetroffen, maar niet in grooten getale.

G. BOSCH.

Broedpoging van de groote stern, *Sterna s. sandvicensis* Lath., op de Mokkebank bij Laaxum.

Op de zandplaat bij Laaxum hebben in 1935 groote sterns een broedpoging gedaan: er waren 4 nesten, ieder met één ei. Iemand die meende, dat de eieren tot één nest behoorden (!), legde de vier eieren in één nest, met gevolg dat de groote sterns hun eieren in de steek lieten.

J. P. STRIJBOS.

Deze zandplaat, door de Laaxumer vissers „Mokkebank” genaamd, is door de verlaging van het IJselmeer-peil boven water gekomen. In Mei 1933 bezochten de heer en mevrouw KOOPMANS van de Botanische Zuiderzee-commissie de plaat en troffen er behalve vele nesten van het visdiefje en enkele van de scholekster, ook kluiten-nesten aan.

In 1934 werd de plaat gehuurd door „It Fryske Gea”, die er een bewaker aanstelde: zeer veel visdiefjes, *Sterna h. hirundo* L. (half Juli ± 340 nesten) en een aantal kluiten, *Recurvirostra avosetta* L. (23 Mei: 27 nesten) hebben er toen veilig genesteld, terwijl er ook 1 nest met 1 ei en 1 los ei van de grote stern, *Sterna s. sandvicensis* Lath., werd aangetroffen. Eén ei is uitgekomen.

Ook in 1935 broedden er veel visdiefjes, maar minder kluiten dan in 1934, verder enkele grutto's, *Limosa l. limosa* (L.), enkele scholeksters, *Haematopus o. ostralegus* L., en enige strandpluvieren, *Charadrius a. alexandrius* L.

Overgenomen uit Mededeel. „Club v. Zuiderzeewaarnemers”, 21, Mei 1935, en 22, Maart 1936. (t. K.)

Dwergmeeuwen, *Larus minutus* Pall., aan de Friesche IJselmeer-kust.

Toen we in Mei 1935 de zandplaat de „Mokkebank” bij Laaxum bezochten, kwamen 8 of 9 dwergmeeuwen boven ons alarmeeren, en ik dacht reeds aan broeden. Meer dan een uur zat ik in mijn schuilhutje om de vogels af te loeren, maar van broeden of nesten geen spoor. Ook boven het „groene strand” te Workum zagen we meerdere dwergmeeuwen. J. P. STRIJBOS.

Groote jager, *Stercorarius sk. skua* (Brünn.), in Friesland.

Op 2 December 1935 ontving ik voor het Friesch Natuurhistorisch Museum te Leeuwarden een ♂ juv. van de groote jager, uit Hallum. Het voorwerp had een gebroken vleugel (draadslachtoffer?) en had ongetwijfeld als eenige dagen omgetobd.

Kleine jager, *Stercorarius parasiticus* (L.), aan de Friesche IJselmeer-kust.

Op 16 November 1934 ontving ik uit Lemmer een ♀ juv. van de kleine jager voor het Friesch Natuurhistorisch Museum te Leeuwarden. G. BOSCH.

Kleine trap, *Otis tetrax orientalis* Hart., in Friesland.

Op 22 November 1935 ontving ik voor het Friesch Natuurhistorisch Museum te Leeuwarden een ♀ van de kleine trap. Het voorwerp was doodgeslagen aan de kust, op de Westhoek, Oude bildtdijk onder St. Jacobiparochie, nadat er al eenige malen op geschoten was. Een poot was stuk, waarschijnlijk stukgeschoten, waardoor het dier later vermoedelijk minder fit werd en benaderd kon worden.

Het ovarium was 12 mm lang; de maaginhoud bestond uit plantensprietjes en een enkel dekschild van een kever. G. BOSCH.

Kleinst waterhoen, *Porzana pusilla intermedia* (Herm.), in Friesland.

Op 13 Juni 1935 ontving ik voor het Friesch Natuurhistorisch Museum te Leeuwarden een ♂ van het kleinste waterhoen, uit Boyl. Het was waarschijnlijk een draadslachtoffer, doodgevonden op de weg, nog in goede conditie. Gewicht: 38 gram. Testes: lang 10 mm. G. BOSCH.

Bolderende korhanen, *Lyrurus t. tetrix* (L.), in den winter.

In een afgelegen stoppelveld op de Veluwe, waar wij korhoenders voederen, observeerde ik op den zachten, zonnigen namiddag van 22 Januari 1936 in een klucht van ± 20 stuks (3 ♂ en 2 ♀) een tweetal volop bolderende hanen. Hoewel dit feit uit de litteratuur niet onbekend is, komt het m.i. toch zelden genoeg voor, om een mededeeling in dit orgaan te rechtvaardigen. A. B. WIGMAN.

Vergadering te Amsterdam in „Artis”
op 19 Januari 1936.

Aanwezig van het Bestuur de heeren: P. A. HENS, Dr C. EYKMAN, J. G. VAN MARLE, Tsj. Gs. DE VRIES en Jhr Dr Ir F. C. VAN HEURN: voorts de leden: W. F. SILLEM, A. B. WIGMAN, L. COOMANS DE RUITER, Dr J. R. H. SCHAANK, Dr H. W. VAN RHYN, Dr D. MAC GILLAVRY, J. P. STRIJOS, J. N. VAN DEN BRINK, Jhr H. VAN LENNEP, H. RUITER, Dr A. MARRES, P. L. STEENHUIZEN, J. A. SILLEM, H. LANDSMAN, Dr J. C. KOCH, W. HELLEBREKERS, M. J. TEKKE en Dr C. G. B. TEN KATE.